

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Барсукова Ю.В. аспірант Луганського національного аграрного університету (Україна)

Барсукова Ю.В. Інноваційна діяльність агропромислового підприємства як фактор підвищення його конкурентоспроможності

У статті розглянуто питання впливу інновацій на рівень конкурентоспроможності агропромислового підприємства. Проведено дослідження сучасного стану інноваційних процесів в Україні, встановлено, що однією з основних проблем інноваційного розвитку є нестача коштів держави і підприємств, розроблено класифікацію основних груп проблем у цій сфері в залежності від їх характеру (фінансовий, організаційно-комунікаційний, інформаційний, виробничий, ринковий). За кожною з виокремлених груп запропоновано заходи підтримки інноваційної діяльності.

Проаналізовано динаміку впровадження інновацій на промислових підприємствах Луганської області у розрізі видів інновацій, що свідчить про певне покращання показників інноваційної діяльності підприємств у 2012 р. порівняно з 2011 р.

Встановлено доцільність переходу до інноваційної моделі розвитку АПК, який можливий тільки за умови реального збільшення інвестицій в основний капітал сільського господарства, у техніко-технологічну модернізацію, оновлення виробництва, покращення якості продукції тощо. Розроблено заходи щодо удосконалення інноваційної діяльності аграрних підприємств України на підставі освоєння нових технологій виробництва та нової продукції.

Ключові слова: інновації, конкурентоспроможність, інвестиції, економічне середовище, ефективність

Барсукова Ю.В. Инновационная деятельность агропромышленного предприятия как фактор повышения его конкурентоспособности

В статье рассмотрены вопросы влияния инноваций на уровень конкурентоспособности агропромышленного предприятия. Проведено исследование современного состояния инновационных процессов в Украине, установлено, что одной из основных проблем инновационного развития является дефицит средств государства и предприятий. Разработана классификация основных групп проблем в этой сфере в зависимости от их характера (финансовый, организационно-коммуникационный, информационный, производственный, рыночный). По каждой из выделенных групп предложены мероприятия по поддержке инновационной деятельности.

Проанализирована динамика внедрения инноваций на промышленных предприятия Луганской области в разрезе видов инноваций, которая свидетельствует о некотором улучшении показателей инновационной деятельности предприятий в 2012 г. по сравнению с 2011 г.

Установлена целесообразность перехода к инновационной модели развития АПК, который возможен только при условии реального увеличения инвестиций в основной капитал сельского хозяйства, в технико-технологическую модернизацию, обновление производства, улучшение качества продукции. Разработаны мероприятия по совершенствованию инновационной деятельности аграрных предприятий Украины, базирующихся на освоении новых технологий производства и новой продукции.

Ключевые слова: инновации, конкурентоспособность, инвестиции, экономическая среда, эффективность.

Barsukova Yu. Innovative activity of agro-industrial enterprises as a factor of increase of its competitiveness

In article questions of influence of innovations on level of competitiveness of the agro-industrial enterprise are considered. Research of a current state of innovative processes in Ukraine is conducted, established that one of the main problems of innovative development is deficiency of means of the state and the enterprises. Classification of the main groups of problems in this sphere depending on their character (financial, organizational and communication, information, production, market) is developed. The actions for support of innovative activity are offered on each of the allocated groups.

Dynamics of innovations introduction on industrial the enterprises of Lugansk area in a section of types of innovations is analysed. It testifies to some improvement of indicators of innovative activity of the enterprises in 2012 in comparison with 2011.

Expediency of transition to innovative model of development of agrarian and industrial complex which is possible only on condition of real increase in investments into fixed capital of agriculture, in technical and technological modernization, production updating, improvement of quality of production is established. Actions for improvement of innovative activity of the agrarian enterprises of Ukraine which is based on development of new production technologies and new production are developed.

Keywords: innovations, competitiveness, investments, economic environment, efficiency.

Постановка проблеми. Дослідження впливу інновацій на рівень конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в сучасних умовах набувають все найбільшої актуальності. І в першу чергу це пов'язано з тим, що однією з основних цілей підприємства, що функціонує в умовах ринкової економіки, є не тільки забезпечення конкурентоспроможності його товарів, але й удосконалення процесів їх створення і виробництва. Така ціль досягається тими організаціями, які відзначаються високою інтенсивністю інноваційної діяльності, адже постійно оновлюючи бізнес-процеси, можна оперативну та з мінімальними витратами реагувати на зміни зовнішнього середовища. Звідки випливає, що інноваційна діяльність підприємства та його конкурентоспроможність є взаємообумовленими.

Отже, зазначене визначає актуальність і необхідність проведення досліджень щодо стану використання інновацій, ведення інноваційної політики аграрними підприємствами України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання розвитку інноваційної діяльності і регіональної інноваційної політики в аграрному виробництві знайшли висвітлення у працях вчених-економістів П.Т. Саблука, В.Г. Ткаченко, В.І. Богачова, М.Й. Маліка, М.П. Музики, М.І. Долішнього, А.А. Коваль, І.В. Грабовська та інші.

Метою статті є визначення необхідності впровадження інновацій в аграрному секторі економіки та розробка шляхів удосконалення інноваційної діяльності аграрних підприємств України на основі освоєння нових технологій виробництва і нової продукції.

Вклад основного матеріалу дослідження. Агропромисловий комплекс є однією з основних підсистем сучасної економіки, тому саме від сільського господарства (центральна сфера АПК) значною мірою залежить розвиток багатьох інших галузей економіки. Погоджуємося з думкою Ю.Ф. Мельника і П.Т.Саблука, що одним з найважливіших завдань агропромислового виробництва на сьогодні є не лише істотне збільшення обсягів сільгосппродукції для забезпечення продовольчої безпеки держави, а й значне підвищення прибутковості та конкурентоспроможності галузі [3, с.68].

Розвиток ринкових відносин в Україні вимагає від товаровиробників сільськогосподарської продукції забезпечення високого рівня її конкурентоспроможності, що у свою чергу створить умови для ефективної реалізації продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

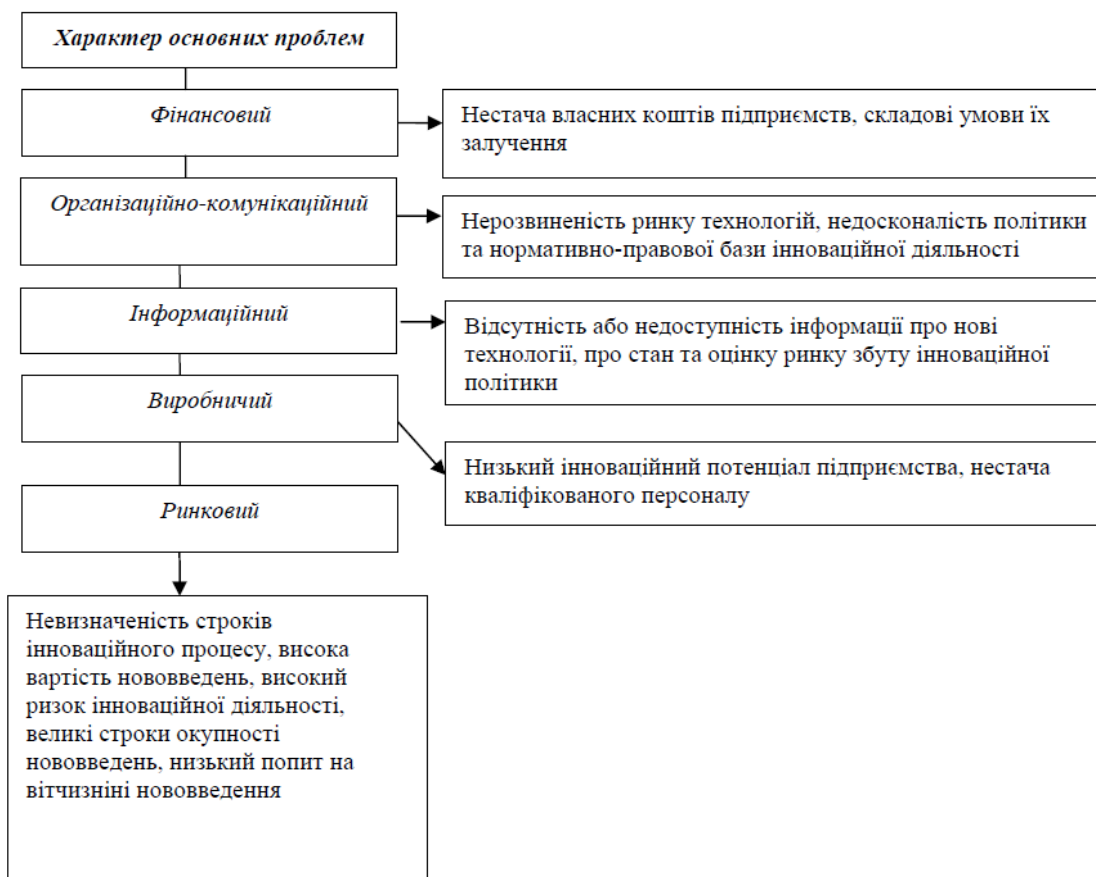

Рисунок 1-Характер основних проблем інноваційної діяльності підприємств

Щодо інноваційної діяльності підприємств України, то період перебудови економіки вона зазнала негативних змін і потребує реформування за такими основними напрямками:

- економічний (збільшення державного фінансування, зниження податкового тиску);
- нормативно-правовий (підвищення оплати праці працівників освіти і науки, покращення умов їхньої праці);
- соціальний (підвищення оплати праці працівників освіти і науки, покращення умов їхньої праці).

Зазначені вище напрями реформування стосуються в першу чергу держави, проте варто підкреслити і роль самих підприємств. Які повинні стимулювати та заохочувати інноваційну діяльність, підвищувати рівень інноваційної культури.

Однією з основних проблем інноваційного розвитку є нестача коштів держави і підприємств, характер представлено на рисунку 1.

Для кожної з виділених проблем можна запропонувати ряд заходів підтримки інноваційної діяльності:

- забезпечення розвитку ринку лізингових послуг;
- створення сприятливого економічного і правового середовища;
- створення системи державних замовлень науково-технічних розробок;
- надання інформації щодо попиту на інноваційні розробки, щодо кон'юнктури ринків;
- стимулювання на державному рівні впровадження інноваційних технологій, тощо [2].

Проаналізувавши інформацію головного управління статистики Луганської області, ми бачимо, що за перший квартал 2011 року освоєно 35 інноваційних видів продукції, з них техніки-3, впроваджено 43 нові технологічні процеси, з них-21 маловідхідні, ресурсозберігаючі. Проте у 2012 році інноваційні заходи здійснювало на 1,1 % підприємств менше порівняно з 2011 роком. Так у 2012 році було впроваджено 48 нових технологічних процесів, з них-8 маловідхідні (таблиця 1). Нові види продукції переважно освоювали підприємства виробництва харчових продуктів, хімічної промисловості, машинобудування, легкої промисловості.

Якщо порівнювати впровадження інноваційних технологій з початку XXI ст., то підприємства Луганщини демонстрували найбільшу активність у цій сфері ще у 2000 році. Тоді питома вага підприємств, що займалися інноваціями, становила 12,1%. З того часу підприємства Луганської області все менше цікавились інноваціями.

Найбільш ефективним інструментом вирішення визначеного завдання є інноваційна модель розвитку АПК. Та перехід до інноваційного розвитку, підвищення конкурентоспроможності підприємств АПК можливий тільки за умови реального збільшення інвестицій в основний капітал сільського господарства, у техніко-технологічну модернізацію, оновлення виробництва, покращення якості продукції тощо.

Тому модель розвитку підприємств АПК в Україні на даному етапі має бути саме інвестиційно-інноваційною; тобто в даний час для підвищення конкурентоспроможності підприємств АПК значно більшу увагу слід приділяти джерелам фінансування інноваційного розвитку аграрного підприємства. [1, с.38].

Таблиця 1

Впровадження інновацій на промислових підприємствах Луганської області

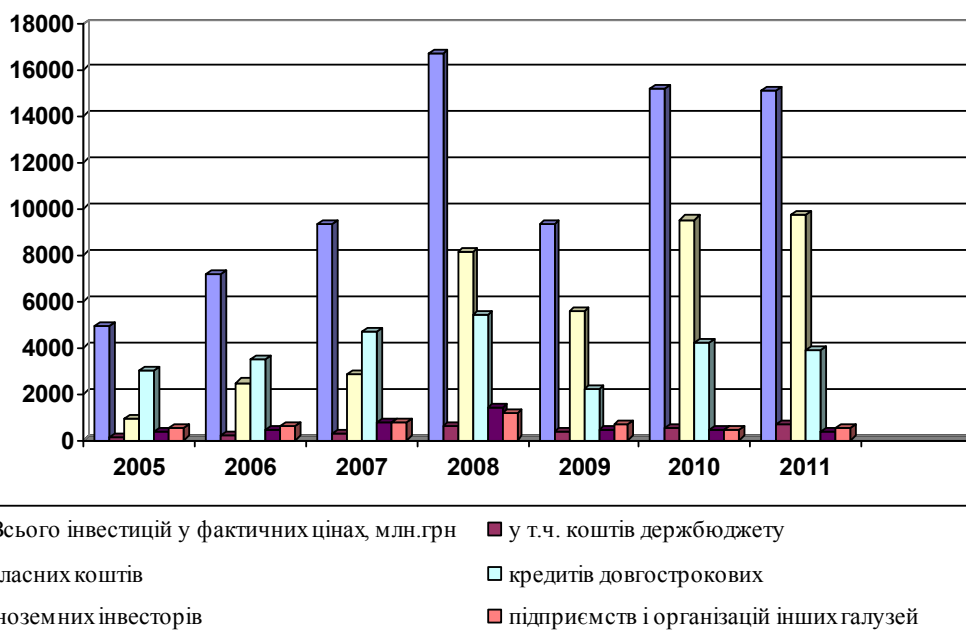
Роки	Питома вага підприємств, що впроваджували інвестиції, %	Впроваджено нових технологічних процесів, од	У т.ч. мало відхідні, ресурсозберігаючі	Освоєно інноваційних видів продукції, найменувань	З них види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2000	12,1	40	9	258	9	3,3
2001	11,4	110	69	441	18	1,6
2002	10,8	46	15	373	8	2,3

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

2003	6,3	49	19	92	14	3,1
2004	5,1	43	10	34	2	4,8
2005	3,2	35	10	42	1	4,3
2006	6,9	20	5	33	5	9,6
2007	8,2	56	27	34	4	14,9
2008	9,9	45	23	51	7	17,6
2009	8,4	14	5	31	3	11,0
2010	9,3	29	9	39	9	9,5
2011	12,5	43	21	35	3	2,7
2012	11,4	48	8	49	10	3,4

Джерело: дані Луганського обласного управління статистики 2012 рік

Вихідним пунктом у нашому аналізі економічного середовища, що формує умови реалізації інвестиційно-інноваційної моделі розвитку підприємств аграрного сектору, є оцінка її інвестиційної складової, зокрема, дослідження структури інвестицій в основний капітал аграрної галузі України за джерелами фінансування дають нам загальне уявлення про динаміку інвестицій в аграрному секторі України за період 2005-2011 рр (рис.2).

Джерело: складено за даними щорічних статистичних збірників України

Рисунк 2 - Динаміка інвестицій в аграрному секторі України за період 2005-2011 рр

Найбільшу питому вагу у структурі джерел процесу інвестування в основний капітал аграрної галузі в досліджуваному періоді займають власні кошти підприємств та організацій і довгострокові кредити. Ця тенденція має стійкий характер. Зазначимо, що за період 2005-2008 рр. Частка довгострокових кредитів була значно більшою, ніж частка власних коштів підприємств. Можна також відзначити, що у 2008 році частка коштів іноземних інвесторів сягнула 8,3 %. Але за період 2010-2011 рр. Спостерігається чітка тенденція збільшення власних коштів підприємств та зниження іноземного інвестування, що свідчить про низьку інвестиційну привабливість держави. Також спостерігається чітка тенденція зниження інвестицій з боку підприємств і організацій інших галузей. За 2005 по 2011 рр. Цей показник знизився на 7%. Така ситуація пояснюється перш за все тим, що аграрне виробництво-це виробництво, яке пов'язане з великими ризиками [1].

Висновки і пропозиції. Отже, ефективність впровадження інновацій в аграрному секторі залежить від системи показників технологічної, економічної, соціальної та екологічної ефективності. Такий підхід гарантуватиме аграрному підприємству постійне отримання вичерпної інформації про стан і ефективність інноваційних процесів.

Слід розуміти, що інноваційний розвиток аграрного сектору економіки не повинен направлятися винятково на забезпечення максимального економічного ефекту, підвищення конкурентоспроможності підприємства, а орієнтуватися на побудову гуманізованого суспільства та підвищення рівня життя сільського населення. Найбільш ефективним є механізми, котрі забезпечують створення інноваційного суспільства та формують попит на інновації, який у результаті вмотивовує суб'єктів пропозиції.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Ткаченко В.Г. Основні напрямки інвестування та інноваційного розвитку аграрних підприємств України: монографія.-Луганськ: Янтар, 2013.-207 с.
2. Деркачова В.В. Вплив інноваційної діяльності на конкурентоспроможність підприємств / В.В.Деркачова [Електронний ресурс].-Режим доступу: arhiv.nbuv.gov.ua
3. Гончаров В.М. Оцінка конкурентоспроможності аграрного підприємства / В.М. Гончаров // Фінанси України.-2005.-№8.-С.66-73.